

Szabolcs Esztényi | Five o'clock

Korepetycje z improwizacji

Choć Polska stała się jego drugą ojczyzną, kompozytor, pianista i pedagog Szabolcs Esztényi zachował węgierskie obywatelstwo. Urodzony w 1939 r. w Budapeszcie, jako nastolatek był uczestnikiem antykomunistycznych manifestacji w 1956 r., przez co uniemożliwiono mu studiowanie na Węgrzech. W 1962 r. przyjechał więc na studia muzyczne do Polski, gdzie już mieszkała jego siostra. Po studiach zajął się pedagogiką improwizacji, ponieważ uznał, że Polacy potrzebują edukacji muzycznej w tej dziedzinie. Szabolcs Esztényi podczas audycji Five o'clock demonstruje, jak w trakcie improwizacji można „podszywać się” pod różnych kompozytorów z minionych epok i pod muzykę ludową. Naukę improwizacji zawsze zaczyna się od prostych tradycyjnych kompozycji: Haydna, Bacha i innych utworów historycznych. Na przykładzie kompozycji Haydna artysta pokazuje, jak najpierw go uprościć, a potem na ich podstawie improwizować: różnicować, wzbogacać i tworzyć różne warianty kompozycji (jest to improwizacja naśladowcza, najprostsza). Nie ma w literaturze historycznej utworu, którego nie dałoby się w ten sposób improwizować. Przy improwizowaniu trzeba odnaleźć zasadę, którą posługuje się dany kompozytor i na jej podstawie „bawić się” w przesunięcia, czyli improwizację, będącą próbą nawiązania kontaktu z atmosferą epoki. Dowiadujemy się, co trzeba zawrzeć w improwizacji, żeby oddawała ducha danej epoki oraz tego, że istnieją różne stylistyki w improwizacji: barokowa, klasyczna, romantyczna oraz współczesna i ludowa. Niestety w improwizacji bardzo łatwo jest przesadzić, szczególnie, gdy sięga się po warsztat, który autora przerasta. Idealna równowaga między improwizacją a sztuką wykonawczą panowała w czasach baroku, czego przykładem jest np. basso continuo. Podczas spotkania słuchamy improwizacji utworów Haydna, Beethovena, Brahmsa, Rachmaninowa, Chopina, Weberna i węgierskiej pieśni ludowej z okolic Siedmiogrodu.

Szabolcs Esztényi, węgierski kompozytor, pianista, improwizator i pedagog muzyczny od 1969 r. mieszka w Polsce. Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie grę na fortepianie w klasie Margerity Trombini-Kazuro i kompozycję u Witolda Rudzińskiego. Jako pianista i improwizator wielokrotnie koncertował w kraju i za granicą, a jako kompozytor i wykonawca własnych utworów brał udział m. in. w Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej "Warszawska Jesień", festiwalu „Poznańska Wiosna Muzyczna”, „Warszawskich Spotkaniach Muzycznych” oraz w Budapeszcie Zenei Hetek, Donaueschinger Musiktage, Festiwalu Pianistycznym w Bergamo-Brescia, Festival d'été de Lanaudière w Quebec, Nordiske Musikdage oraz Rencontres Internationales de Musique Contemporaine de Metz. Dokonał prawykonania wielu polskich dzieł, a w repertuarze ma m.in. kompozycje Pawła Szymańskiego i Tomasza Sikorskiego. Od roku 1972 prowadzi działalność pedagogiczną w Akademii Muzycznej w Warszawie i Łodzi (nauka improwizacji fortepianowej). Od roku 1998 jest profesorem sztuk muzycznych.